

​ Muhterem kardeşlerim Ayet ve hadisler ışığında bu maddeleri hep beraber inceleyelim. 1.Yalan Söylemek ve Hile Yapmak :Yalan, gerçeğin karşıtı, kişinin doğruluktan ve dürüstlükten ayrılması, olmayan bir şeyi olmuş gibi göstermesi demektir. Hile ise, aldatma ve sahtekarlık anlamlarına gelir. Örneğin hasta olmadığı halde hastaymış gibi davranmak, bilmediği soruyu, kopya ederek cevaplamak, diğerlerinin işine sahte ve kalitesiz maddeler karıştırmak, gibi şeyler hiledir. Yalan söyleyen ve hile yapan kişinin onur ve saygınlığı zedelenir. Böyle bir insanın çevresiyle barışık, sağlıklı ve zenginliğini ve varlığını sürdürmesinde yaşaması mümkün değildir. Söylenilen yalan söyleyen ve insanları aldatan kişinin toplumda saygın bir yerinin olması düşünülemez. Yine Allah Kur'an-ı Kerimde:

يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا
اتَّقُوا
اللهَ
وَقُولُوا
قَوْلاً
سَدِيدًا “Ey İman edenler!
Allahtan Korkun ve doğru söz söyleyin.”[1] Bir başka ayeti Kerimede
وَاجْتَنِبُ
08;ا قَوْلَ
الزُّورِ “Yalan sözden
kaçının.”[2] buyurmuştur. Peygamberimiz de; «
إِنَّ
الصَّدْقَ
يَهْدِي
إِلَى
الْبِرِّ
وَإِنَّ
الْبِرَّ
يَهْدِي
إِلَى
الجَنَّةِ ،
وَإِنَّ
الرَّجُلَ

ليصْدُقُ
حَتَّى
يُكتَبَ
عِنْدَ
اللَّهِ
صِدِّيقاً ،
وإِنَّ
الْكَذِبَ
يَهْدِي
إِلَى
الفجُورِ
وَإِنَّ
الفجُورَ
يَهْدِي
إِلَى
النَّارِ ،
وَإِنَّ
الرَّجُلَ
لَيَكْذِبُ
حَتَّى
يُكتَبَ
عِنْدَ
اللَّهِ
كَذَّاباً ،
،Şüphesiz ki süzde ve işde doğruluk hayra ve üstün iyiliğe
yüneltir. İyilik de cennete iletir. Kişi doğru süyleye süyleye Allah katında
sıddîk (doğrucu) diye kaydedilir. Yalancılık, yoldan çıkmaya (fücûr)
sürükler. Fücûr da cehenneme gütürür. Kişi yalancılığı
meslek edinince Allah katında çok yalancı (kezzâb) diye yazılır.”[\[3\]](#)
buyurmuştur. Bireyler arasında güven duygusunu ortadan kaldıran yalan ve hile; aileleri
parçalayan, komşuluk ilişkilerini engelleyen toplumsal bir hastalıktır. Adaletin
gerçekleşmesi için gerekli olan şahitlik kurumu, yalan yere yapılan şahitlikle zedelenir
ve haklı ile haksızın ayırt edilmesi ünlenir. Haklı hakkını alamaz, suçlu da
cezalandırılmaz. Bu gibi durumlar toplumda huzursuzlukları artırdığı gibi, birçok
suçsuz insanın da sıkıntıya düşmesine neden olur. Yalancı küçük
bir çıkar için, başkalarına yalan süyleyerek onları aldatır. Büylece hem
kendi onur ve saygınlığını zedeler hem de başkalarına zarar vermiş olur. Yalan
süyleyen kişi kendisine olan saygı ve güvenini yitirir. İçinde gizlediği
gerçek, sürekli onu rahatsız eder. Değerli Kardeşlerim insan neden yalan süyley
elbette ki Yalan süylemenin çeşitli nedenleri vardır. Bazı yalancılar bir çıkar
sağlamak veya birilerini korumak için yalan süyleyler. Bazıları ise üvünmek
veya ünemli olduklarını anlatmak için yalan süyleyler. Özü
süzü doğru olan, inancının gereğini yerine getiren insanlar toplum tarafından sevilirler.
Yalancılar ise toplumun huzurunu kaçırırlar. Toplumda güven duygusunun
zedelemesine neden oldukları için hiç kimse tarafından sevilip sayılmazlar. Yalan
yere yemin etmek ise yalana Allah-ı şahit güstermek olduğundan çok daha
büyük bir günahtır. İslam’ın kurallarına uymak isteyen bir kişi kesinlikle
yalanın ve hilenin her çeşidinden uzak durmalıdır. Kendisi ve yakınlarının zararına bile olsa

hiçbir zaman doğrultuktan ayrılmamalıdır. Doğru luğun ödül&nülmutlaka Allah tarafından verileceğıne inanmalıdır. Aile yaşamında, ticaretle, memurlukta, idarecilikte, devlet ve ulus hizmetinde, kısacası toplumun her kesiminde insanların birbirlerine karşı doğru ve dürüst olması herkes için bir görevdir. İnsanlar arasında güvensizlik meydana getirecek bir davranış olan yalan ve hileden kaçınmalı ve uzak durmalıyız. Kardeşlerim Sakınılması gereken diğerbir manevi hastalık 2. Gıybete ve İftira Dinimize göre bir kimsenin, yüzüne karşı söylendiğı takdirde üzüleceğı eksik ve ayıp taraflarını arkasından konuşmak demek olan giybete ve dedikodu çkokütübir davranış olarak nitelendirilmiştir. Arkasından konuşulan kimse hakkında söylenenler doğru ise bu giybete, eğer doğru değilse bu iftira olur.

Kur’ân-ı Kerimde;

يَ,آاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا
اجْتَنِبُوا
كَثِيرًا
مِنَ
الظَّنِّ
 اِنَّ
بَعْضَ
الظَّنِّ
اِثْمٌ& #1608;َلاَ
تَ.جَ.سَّسُوا
وَلاَ
يَغْتَبْ
بَعْضُكُمْ
بَعْضًا
اَ.يُحِبُّ
اَ.حَ.دُكُمْ
اَنْ
يَ.اْكُلَ
لَ.حْمَ
اَ.خِيهِ
مَ.يْتًا
فَ.كَ.رِهْتُم
15.وهُ
وَ.اتَّقُوا
ال.ل.هَ& #1575;ِنَّ
ال.ل.هَ
تَ.وَّابٌ
رَ.حِيمٌ& “Ey iman edenler! Birbiriniz hakkında, yersiz zanda bulunmaktan kaçının. Çve bazı zan ve şüphe vardır ki, günahtır. Birbirinizin gizli yönlerini araştırmayın ve birbirinizi arkadan çekiştirmeyin. Biriniz ölü kardeşinin etini yemek ister mi? Hayır, siz ondan öğrenirsiniz! Öyelse adam çekiştirmekten de, öyeye öğrenin ve yolunuzu Allah’ın kitabıyla bulmaya çalışın. Şüpheşiz Allah, tövbeleri kabul eden ve acıyaandır.”[4] buyurulmuştur. Çekiştirme, başkalarında yanlışlık ve eksiklikleri arama alışkanlığıdır. İnsanların vücutlarında, elbiselerinde ve diğer özelliklerdeki eksiklerin alay konusu yapılmasıdır. Bazı insanlar kendilerinde bulunan kusurlara bakmadan

başkalarının yanlış ve eksikliklerini araştırmayı alışkanlık edinirler. Böyle insanlar zelim yaşamlarında da başarılı olamazlar. Gıybet, insanı diğer insanların gıybetçisi haline getiren ve toplumdaki gıybeti yaygınlaştıran, insanları birbirine düşman eden ve saygı ortamını bozar ve toplumdaki gıybeti artırır. Gıybet, bencil ve ahlaksızlıktır. Zararı sadece gıybet yapana dokunmaz, bencil toplumları etkiler. Kimsenin yanlışlıklarına sebep olur. İnsanlar birbirine düşman olur. Gıybet edilenin arkasından söylenen sözler onu inciteceği gibi, bu sözleri işitenler de onun hakkında doğru ya da yalan olduğunu araştırmadan bir kanıya sahip olacaklardır. Böylece zincirleme olarak toplumda gıybeti izlenim yaygınlaştıracaktır. Kafalar karışacak ve insanların birbirlerine olan bağlılıkları azalacaktır. İnsanlar diğer kardeşlerinin iyiliklerini anlatmalı, gıybeti alışkanlıklarını gıybetçilerden öğrenmelidir. Kendi yanlışlıklarını başkalarını gıybet etmekle kanıtlanacağını zannedenler yanılırlar. Gıybetçiler başkalarının kusurları bize hiçbir şey kazandırmaz. Kendini övmek de aslında olgun insanın yapacağı bir iş değildir. Bunu bir de başkalarını gıybetleyip yaparak daha da gıybetçi bir davranış sergilemiş oluruz. İftira, bir kimsenin işlemediği bir suç işlemiş gibi gıybet etmek, onu yalan ve haksız yere, gıybetçi bir nitelikte vasıflandırmaktır. İftira insanlıkla bağdaşmayan gıybetçi bir huydur. Bir kimsenin onur ve saygınlığıyla oynamaktır. İnsanı gıybetçilerle evresindekilere karşı gıybetçi ve gıybetçiler gibi, gıybetçi o zaman insanların haksız yere cezalandırılmalarına neden olduğu gıybetçi adaleti zedeler. Bu gıybetçilerden iftira dinimize gıybetçi zulüm ve haksızlığın en bencil ve gıybetçi, sayılmıştır. Namuslu insanlara ve gıybetçilikle kadınlara iftirada bulunmak bencil ve gıybetçi bir gıybetçi nah sayılmış ve kesinlikle yasaklanmıştır. Kerim kitabımızda Yüce Allah iftira hakkında şöyle buyurmuştur;

#1608;#1614;#1605;#1614;#1606;#1618;
#1610;#1614;#1603;#1618;#1587;#1616;#1576;#1618;
#1582;#1614;#1591;#1616;#1610;#1574;#1614;#1577;#1611;
#1575;#1614;#1608;#1618;#1575;#1616;#1579;#1618;#1605;#1611;#1575;
#1579;#1615;#1605;#1617;#1614;#1610;#1614;#1585;#1618;#1605;#1616;
#1576;#1616;#1607;#1616;
#1576;#1614;#1585;#1616;#1610;#1574;#1611;#1575;
#1601;#1614;#1602;#1614;#1583;#1616;
#1575;#1581;#1618;#1578;#1614;#1605;#1614;#1604;#1614;
#1576;#1615;#1607;#1618;#1578;#1614;#1575;#1606;#1611;#1575;
#1608;#1614;#1575;#1616;#1579;#1618;#1605;#1611;#1575;
#1605;#1615;#1576;#1616;#1610;#1606;#1611;#1575; “Ama kim bir hata yapar ve gıybetçi işler de sonra onu gıybetçi bir kimsenin gıybetçi ne atarsa, elbette o kimse bir iftira gıybetçisi ve apaçık bir gıybetçi nahı da sırtına yüklenmiş olur.”[5] Kardeşlerim Başkalarını gıybetçi etmek suretiyle hiçbir yarar sağlamaz. Böyle gıybetçi huylu kimselere gıybetçi verilmez. İnsan, başkalarını gıybetçilerle suçlayarak gıybetçi suçlayamaz. Aslında bencil ve gıybetçiler kendilerini gıybetçilerle suçlamış olurlar. Diğer insanların gıybetçisi haline gıybetçi verilmez duruma düşerler. İftira bir kere insanlar arasında yayılınca bir daha onun doğru olup olmadığı zor anlaşılır. Böylece namuslu ve onurlu insanlar hakkında başkalarının gıybetçisi bir kuşku uyanır. Bu gıybetçinin izi kolay- kolay silinmez. Bunun gıybetçisi iftira insanın onur ve saygınlığına saldırı sayılmıştır. İftira insanların birbirlerini sevmesini, karşılıklı gıybetçi engelleyen gıybetçi bir davranıştır. Bize düşman başkalarını gıybetçilerle suçlayarak, bir şey elde etmeye kalkışmamak, iftira yoluyla zulüm ve haksızlığa yol açmamaktır.

İnsanların onur ve haysiyetini zedeleyecek her türlü davranıştan kaçınılmalı, doğruluktan ayrılmamalıyız. Kardeşlerim İslam'ın Sakınılmasını İstedığı Davranışlar bir diğeri de 3. Hırsızlık: Hırsızlık insan onurunu ayaklar altına alan ve okunması gereken bir davranıştır. Bu yüzden bütün dinler, birinin başkasına ait bir eşyayı gizlice kendi üzerine almasını yasaklar; bir gıdadan ve bir suyu içmeyi yasaklar; saymıştır. İlâhî dinlerin önemli yasalarından biri almamaktır. Bir kimsenin kamuya ait malları kendi zimmetine geçirmesi, bir çocuğun babasının cebinden habersiz para alması, bir öğrencinin arkadaşına ait bir eşyayı bilerek kendi antasına koyması birer hırsızlık örnekleridir. Gelmekle birlikte karaktere sahip olan insanlar, asla hırsızlık yapmazlar. Aynı şekilde Allaha ve ahiret gününahı inanan biri, başkasına ait bir mala el uzatamaz. Alınması hırsızlık yaparken kimse günahına girmese bile Allahın onu günahından kurtulmasını ve bu yüzden işten dolayı hesaba çekileceğini bilir. Peygamberimiz, ona tabi olmaya gelen insanlardan hırsızlık yapma da dahil olmak üzere bir okunması gereken ilâhî kutsal kutsal uzak duracaklarına dair söz alırdı. Bu konuda Kerim Kitabımızda Allahın emri vardır:

10;14;170;175;14;10;17;15;1607;14;175;
175;1604;1606;1617;14;1576;1616;1609;1617;1615;
175;1616;1584;14;175; 1580;14;1570;1569;14;
1603;14;
175;1604;1618;1605;15;1572;1618;1605;1616;1606;14;15
75;1578;1615;
10;15;1576;14;175;10;1616;1593;1618;1606;14;16
03;14; 1593;14;1604;14;1609; 175;14;1606;1618;
1604;1575;14;
10;15;1588;1618;1585;1616;1603;1618;1606;14;
1576;1616;1575;1604;1604;1607;1616;
1588;14;10;1618;1574;1611;1575;
1608;14;1604;1575;14;
10;14;1587;1618;1585;1616;1602;1618;1606;14;
1608;14;1604;1575;14;
10;14;1586;1618;1606;1616;10;1606;14;
1608;14;1604;1575;14;
10;14;1602;1618;1578;15;1604;1618;1606;14;
1575;14;1608;1618;1604;1575;14;1583;14;1607;15;16
06;1617;14; 1608;14;1604;1575;14;
10;14;1571;1618;1578;1616;10;1606;14;
1576;1616;1576;15;1607;1618;1578;14;1575;1606;1613;
10;14;1601;1618;1578;14;1585;1616;10;1606;14;16
07;15; 1576;14;10;1618;1606;14;
1575;14;10;1618;1583;1616;10;1607;1616;1606;1617;16
14;
1608;14;1575;14;1585;1618;1580;15;1604;1616;1607;16
16;1606;1617;14; 1608;14;1604;1575;14;
10;14;1593;1618;1589;1616;10;1606;14;1603;14;
1601;1616;1609;
1605;14;1593;1618;1585;15;1608;1601;1613;
1601;14;1576;14;1575;10;1616;1593;1618;1607;15;16
06;1617;14;

#1608;#1614;#1575;#1587;#1618;#1574;#1614;#1594;#1618;#1601;#1616;#1585;#1618; ل#1614;#1607;#1615;#1606;#1617;#1614;
 #1575;#1604;#1604;#1607;#1614; ا#1616;#1606;#1617;#1614;
 #1575;#1604;#1604;#1607;#1614;
 #1594;#1614;#1601;#1615;#1608;#1585;#1612;
 #1585;#1614;#1581;#1616;#1610;#1605;#1612; “ Ey peygamber!
 M’min kadınlar ne zaman sana gelip, bundan böyle Allah’tan başka
 hiç birşeye ilahlık yakıştırmayacaklarını, hırsızlık yapmayacaklarını, zina etmeyeceklerini,
 çocuklarını öldürmeceklerini, başkasının çocuğunu sahiplenerek kendi
 kocasına isnat etmemek ve sana iyi işler işlemekte, karşı gelmemek üzere, bağlılıklarını
 bildirirlerse, onların bağlılık taahhütlarını kabul et ve Allah’tan, onların
 günahlarının bağışlanmasını dile. Çünkü Allah, çok bağışlayan ve
 çok acıyandır.”[6] Değerli müminler Yoksulluk, insanları hırsızlığa
 yönlendiren en büyük etkidir. Bu yüzden, yoksul duruma düşmemek
 için çok çalışmalıyız. Diğer yandan zengin olan insanlar, yoksul olan kimselere
 yardım elini uzatmalı, onların hırsızlığa mecbur olmalarını önlemelidir. İslam dini, açlık
 ve aşırı yoksulluk sebebi olmaksızın büyük paralar veya kıymetli eşyalar çalan
 hırsızlar için çok ağır cezalar koymuş, onları caydırmak istemiştir. Ancak bu ceza,
 açlıktan dolayı örneğin bir ekmek vb gibi şeyler çalanlara uygulanmaz.
 Böyle durumlarda İslam dini hırsız değil, onu bu kötü işe bulaşmasına sebep
 olan varlıklı insanları sorumlu tutar. Çünkü onlar kendi fakirlerini sahiplenip,
 onlara yardım elini uzatmış olsalardı, onlar böyle bir suçu işlemeyecekti. Bir
 arkadaşının kalem veya silgisini çalan bir öğrenci çoğunlukla kendini o da
 benim şu eşyamı çalmıştı şeklinde savunmaktadır. Bu kesinlikle geçerli bir sebep
 değildir. Yapılan bir hırsızlığın karşılığı yine hırsızlık olamaz. Böyle yapıldığı zaman hırsızlık
 olayları daha da yaygınlaşır ve bu durum güven ortamını tehdit ettiğinden hepimiz rahatsız
 olur ve üzülürüz. Ne olursa olsun, hırsızlık gibi bir suçla adımıza
 gölge düşürmemeli, bu kötü huyun bizde yer edinmemesi için,
 hırsızlığın panzehiri olan başkasına hediye verme, ikramlarda bulunma gibi davranışları
 kazanmaya çalışmalıyız. 4.Değerli Kardeşlerim Haset Etmek Kıskançlık gibi manevi
 hastalıklardan uzak durmalıyız. Haset: Bir kimsenin sahip olduğu mevki, şan, şöhret, mal,
 mülk gibi özelliklerini çekememek bunlardan rahatsız olmak ve o kişinin elinden
 bütün bunların gitmesini istemek demektir. Kıskançlık, pek çok
 kötülüğü beraberinde getiren önemli bir ruh hastalığıdır.
 Kötü huyların başıdır. İnsanlar arasındaki düşmanlıklar, kibir, kendini beğenme
 gibi bazı ahlaki rahatsızlıklar kıskançlık ve hasedi doğurmaktadır. Böyle insanlar
 başkalarının üstünüklerini kendilerine yediremezler. Kıskançlık duygusu
 çoğu kez kıskanılan kimseye zarar vermeye kadar gidebilir. Kuranda;
 #1608;#1614;#1605;#1616;#1606;#1618; ش#1614;#1585;#1617;#1616;
 #1581;#1614;#1575;#1587;#1616;#1583;#1613;
 #1575;#1616;#1584;#1614;#1575; ح#1614;#1587;#1614;#1583;#1614;
 "De ki: ... Hasetçilerin kıskançlığından Allaha sığınırım.”[7]
 buyurulmuştur. Peygamberimiz de; «
 #1573;#1610;#1617;#1614;#1575;#1603;#1615;#1605;#1618;
 #1608;#1575;#1604;#1581;#1587;#1583;#1614; ،
 #1601;#1573;#1606;#1617;#1614; ا#1604;#1581;#1587;#1583;#1614;
 #1610;#1571;#1603;#1615;#1604;#1615;
 #1575;#1604;#1581;#1587;#1606;#1575;#1578;#1616;

كَما
تَأْكُلُ
النًارُ
الحطبَ ، أوْ
قال العُشْبَ
ك "Haset etmekten sakının. Zira, ateşin odunu (veya otları) yiyip bitirdiği gibi haset de iyilikleri yer bitirir." [8] buyurmuştur. Başkalarında görülen üstünükleri kıskançlık duygusuna kapılmadan, takdirle karşılamak gerekmektedir. Bu üstünüğün kendisinde bulunmasını istemek kıskançlık değil, gıptadır. Gıpta, başkasında görüğü faziletlere imrenme anlamına gelir; “Mümin gıpta eder, münafık ise kıskançlık” sözü bu ahlaki durumu anlatmaktadır. Başkasında bulunan üstün özelliklere imrenmek ve onlara sahip olma gayreti içine girmek güzel ve desteklenmesi gereken bir davranıştır. Gıpta, bir bakıma insana umut aşılar ve onu tatlı bir yarış içine sokar. Kıskançlık ve haset ahlaklı bir insanda bulunmaması gereken kötü huylardandır. İnsanların güzel ve üstün özelliklerini kıskanmamalıyız. Evde kardeşimizi, okulda arkadaşımızı, işyerinde meslektaşımızı kıskanmamalıyız. Eksiklikler çalışma ve gayretle üstün özelliklere dönüşebilir. Kardeşlerim İslam’n Sakınılmasını İsteddiği Davranışlar bir diğeri de 5. Alay Etmek: Alay etmek; birini kusuru veya eksiği nedeniyle küçümseyerek sözle veya hareketlerle onu eğlence konusu yapmaktır. Alaycılığın altında genellikle, kendini büyük görme; karşısındakini küçümsemek tavrı yatar. Alaycılık dinimizce yasaklanmıştır. Çnkü alay etmek güzel ahlaka uymaz. Biriyle alay eden kişi, kendisiyle alay edilmesinden ciddi anlamda rahatsız olur. Kuran'da şöyle beyan olunur:
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا لاَ
يَسْخَرْ
قَومٌ مِنْ
قَوْمٍ عَسَى
اَنْ
يَكُونُوا
خَيْرًا
مِنْهُمْ
وَلاَ
نِسَآءٌ مِنْ
نِسَآءٍ
عَسَى اَنْ
يَكُنَّ
خَيْرًا
مِنْهُنَّ
 وَلاَ
تَلْمِزُوآ
اَنْفُسَكُمْ وَلاَ
تَنَابَزُوا
بِاْلاَلْقَاِ بِئْسَ

#1575;#1604;#1575;#1616;#1587;#1618;#1605;#1615;
#1575;#1604;#1618;#1601;#1615;#1587;#1615;#1608;#1602;#1615;
#1576;#1614;#1593;#1618;#1583;#1614;
#1575;#1618;#1604;#1575;#1616;#1610;#1605;#1614;#1575;#1606;#1616;
#1608;#1614;#1605;#1614;#1606;#1618;#1604;#1614;#1605;#1618;
#1610;#1614;#1578;#1615;#1576;#1618;
#1601;#1614;#1575;#1615;#1608;#1604;#1614;#1574;#1616;#1603;#1614;
#1607;#1615;#1605;#1615;
#1575;#1604;#1592;#1617;#1614;#1575;#1604;#1616;#1605;#1615;#1608;#1616;
#1614; “Ey iman edenler, bir topluluk (bir başka) toplulukla alay etmesin, alay edilenler belki alay edenlerden daha hayırlıdır ve birbirinizi 'olmadık-kötülakaplarla' çagırmayın. İman ettikten sonra günahlara dalmak ne kadar kötüdür!”[9] Kulaklarının veya yüzünün biçimi nedeniyle birisini alaya alanlar, bu çirkin davranışından vazgeçmelidir. Birinin sakatlığıyla eğlenen kişi şöyle düşünmelidir: Benim ileride sakatlanmayacağıma garantim var mı Arkadaş grubu içinde birini küç ük düşürmek için planlar yapmak; gizlice işaretleşmek, onun arkasından gülünç hareketler yapmak da alaycılığın bir çeşididir. Allah bir ayette sözle ve bakışla yapılan alaycılıkla ilgili olarak şöyle buyurmuştur: #1608;#1614;#1610;#1618;#1604;#1612;#1604;#1616;#1603;#1615;#1604;#1617;#1616;#1607;#1615;#1605;#1614;#1586;#1614;#1577;#1613;#1604;#1615;#1605;#1614;#1586;#1614;#1577;#1613; “İnsanların arkasından çekiştirip duran, kaş-göz hareketleriyle onlarla alay edenlere yazıklar olsun!”[10] Alaycılığın zararları İnsanlarla çok alay eden kişi, sonunda kendi saygınlığını yitirir. Bu değişmez bir kuraldır: “Gülme komşuna; gelir başına” Alay edilen kişi kendini kötü hisseder. Normalde yapabileceği bir işi yapamaz hale gelir; çekingen olur. Alaycılık arkadaşların arasını bozar. Alay edildiği için topluluk içinde küç ük düşün kişi, intikam duygularıyla dolar. Alaya alınan birine gülme, suça ortak olmak demektir. Böyle bir durumda: Benimle alay edilseydi, yine gülebilir miydim acaba diye düşünme gerekir. Samimi arkadaşlar arasında, aşağılama amacı taşımayan küç ük şakalaşmalar, alaycılık olarak değerlendirilmez. Bu çeşit takılmalarda bile karşımızdakini incitmemeye dikkat etmeliyiz. İslam güzellik dinidir. İnsanların birbirine eliyle ve diliyle sıkıntı vermesini istemez. 6. Büyüklenmek (Kibir) de sakınmamız gereken yasaklar arasındadır. Bir insanın kendisini üstün ve büyük sanıp başkalarını aşağıda görmeşi çok kötü bir huydur. İnsanın kendisini beğenmesi ve büyükliük taslaması İslam ahlakına uymaz. İnsanların birbirlerine karşı övünmeleri, başkalarını hor ve hakir görmelei yanlış bir davranıştır. Tevazu sahipleri kendilerinden aşağı olanlara ve diğer insanlara küç ük muamelesi yapmaz. Onları hor ve küç ük görmezler. Kur’an da Hz. Lokmanın oğluna yaptığı öğüt şöyle anlatılmıştır: #1608;#1614;#1604;#1575;#1614;#1578;#1615;#1589;#1614;#1593;#1617;#1616;#1585;#1618;#1582;#1614;#1583;#1617;#1614;#1603;#1614;#1604;#1616;#1604;#1606;#1617;#1614;#1575;#1587;#1616;#1608;#1614;#1604;#1575;#1614;#1578;#1614;#1605;#1618;#1588;#1616;#1601;#1616;#1609;#1575;#1618;#1604;#1575;#1614;#1585;#1618;#1590;#1616;#1605;#1614;#1585;#1614;#1581;#1611;#1575;

اِنَّ اللهَ
لاَ يُحِبُّ
كُلَّ
مُخْتَالٍ
فَخُورٍ “Kibirlenip insanlardan
yüzünü çevirme. Yeryüzünde çalımla
yürüme; çünkü Allah, kendini beğenip övününlerin
hiçbirini sevmez.”[\[11\]](#) Peygamberimiz de şöyle buyurmuştur;
مَنْ
يَتَوَاضَعُ
للّهِ
سُبْحَانَهُ
دَرَجَةً
يَرْفَعْهُ
اللّهُ بِهِ
دَرَجَةً.
وَمَنْ
يَتَكَبَّرُ
عَلَى اللّهِ
دَرَجَةً
يَضَعْهُ
اللّهُ بِهِ
دَرَجَةً
حَتَّى
يَجْعَلَهُ
فِي أسْفَلِ
السَّافِلِي
06;َ . "Kim Allah Teâla hazretlerinin rızası için bir derece tevazu izhar eder
(alçak gönülü) olursa, Allah, onu bu sebeple, bir derece yükseltir.
Kim de Allah'a bir derece kibirde bulunursa, Allah da onu bu sebeple bir derece alçaltır,
böylece onu esfel-i safilîne (aşağıların aşağısına) atar."[\[12\]](#) Kendini beğenme kibir ve
gururun bir sonucudur. Sahip olduğu nimetlerin Allah'tan geldiğini, yine bir gün yok olup
gidebileceğini düşünmemektir. Kendini beğenenler, başkalarının aklını, fikir ve
düşüncelerini, davranışlarını, hatta giyim ve kuşamlarını beğenmez. Onlara göre
kendileri değerli, başkaları değersizdir. Bütün yüksek makamlara onlar layıktır.
Kendini beğenmenin şeytanın özelliği olduğunu ve bu yüzden cennetten kovulduğunu
unuturlar. Bu kötü huya sahip olan insanların bundan kurtulması için olgun ve
erdemli insanlarla beraber olmaları ve kendi kusurlarını ve eksikliklerini görmeye
çalışmalıdırlar. Kendi kusurlarını görmeyen insanların olgun bir ahlaka sahip olmaları
imkânsızdır. Başkalarını hor görmenin en büyük nedenlerinden birisi
kibirdir. Bir insanın diğer insanlara karşı kibirli davranması çok kötüdür.
Üstünüğün mal, servet, soy, evlat ve renkte değil dindarlıkta olabileceğini
düşününlerin kibirlenmesi düşünülemez. Fakat bilgisiz insanlar her
zaman ellerindeki nimetleri kibirlenmek için bir neden olarak görürler.
Kur’an-ı Kerimde bu konuda şöyle buyrulmuştur;
وَلاَ تَمْشِ
فِى
اْلاَرْضِ

مَرَحًا
اِنَّكَلَنْ
تَخْرِقَ
اْلاَرْضَ
وَلَنْ
تَبْلُغَ
الْجِبَالَ
طُولاً ـYeryüml;züml;nde kibir ve
azametle yüml;rüml;me, Îcedilüml;nküml; sen asla yeri yaramaz ve boyca da dağlara
eremezsin … Peygamberimiz de; أَ
أخْبِرُكُمْ
بِأهْلِ
النَّارِ؟
كُلُّ
عُتُلٍّ
جَوَّاظٍ
مُسْتَكْبِر
16; ـCehennemlikleri size haber vereyim mi Onlar katı yüml;rekli, malını hayırdan
esirgeyen kibirli kimselerdir. … buyurmuştur. Tevazu sahibi olmak
müml;minlerin üml;zelliklerinden ve İslam ahlakının temel kurallarındandır. İnanan insan,
daima tevazu sahibi olmalı başkalarını hor güml;rmemelidir. Îcedilüml;nküml; sahip
olduğu nimetler gelip geÎcedil;icidir ve insanın başkalarını küml;Îcedil;üml;k ,hakir
güml;rmesi iÎcedil;in herhangi bir neden yoktur. 7. Değerli müml;minler Küml;tüml;
Zanda Bulunmaktan da kaÎcedil;ınmak gerek. Küml;tüml; zan, biri hakkında üml;nyargılı
bir şekilde küml;tüml; kanaat beslemek, onunla ilgili olumsuz tahminlerde bulunmaktır.
Îml;rneğin; paran kaybolduğunda, bir neden yokken arkadaşının Îcedil;almış olduğunu
düml;şüml;nmen, onun hakkında küml;tüml; zan beslemiş olmandır. Arkadaşı hakkında
küml;tüml; zan sahibi olan birinin, ona karşı davranışları olumsuzlaşır; ters davranır; kırıcı
olur. Oysa gerÎcedil;ek durum tahmin ettiği olmayabilir. Eğer sandığı gibi değilse, ters davrandığı
ve kalp kırdığı iÎcedil;in arkadaşının hakkına girmiş olur. Bu konuda Yüml;ce Allah şüml;yle
buyurur:
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا
اجْتَنِبُوا
كَثِيرًا
مِنَ
الظَّنِّ
اِنَّ
بَعْضَ
الظَّنِّ
اِثْمٌ ـ"Ey inananlar, zannetmekten
kaÎcedil;ının, Îcedil;üml;nküml; kimi zanlar güml;nahtır. … Küml;tüml;
zanda bulunmak dostların ve arkadaşların arasını aÎcedil;ar; onları birbirine düml;şman eder.
İnsanların güml;ven duygularını zedeler. İnsanlarda kuşku uyandıracak davranışlardan uzak
durmali, insanlara karşı nedensiz yere olumsuz düml;şüml;nceler beslememeliyiz. 8.
Baskalarının Kusurlarını Araştırmak: İnsanların kusurlarını araştırmak küml;tüml; bir
hastalıktır. Süml;rekli kusur arayanlar, bir süml;reden sonra güml;zellikleri güml;rme

yeteneklerini zayıflatır; hiçcedil; bir şeyden mutlu olmaz hale gelirler. Her insanın dikkatinin dağıldığı; boş bulunduğu veya zayıf düştüml; zamanlar veya dünemler vardır. Büyle bir zamanda yaptığı bir kusurun insanlar arasında yayılması hiçcedil; kimsenin hoşuna gitmez. Kur’&an-ı kerimde doğrudan:

وَلاَ
تَجَسَّسُوا
وَلاَ
يَغْتَبْ
بَعْضُكُمْ
بَعْضًا “Birbirinizin gizli yöml; nlerini araştırmayın ve birbirinizi arkadan çekiştirmeyin.” [16] emir verilerek, kusur aramak dinimizce yasaklanmıştır. Peygamberimiz kusur aramayı hoş görmeyiz; hatta birinin kusuruna şahit olan bir kimsenin onu gizlemesini isterdi. Peygamberimiz bunu şöyle ifade etmiştir:

ومن سَتَرَ
مُسْلماً
سَتَرَهُ
اللَّهُ
يَومَ
الْقِيامَةِ
“Bir müslümanın ayıbını ömrtenin, Allah da kıyamet gününde ayıplarını örter.” [17] Yakın arkadaşlar birbirine sırlarını anlatır. Bir kızgınlık anında bize emanet edilen sırları herkese yaymamamız gerekir. Bunu yapan kişi güvenilmez biri olarak kabul edilir 9. Muhterem Kardeşlerim Anne, Baba ve Büyüklere Saygısızlıktan da uzak kalmamız lazım. Anne baba ve büy&uumukllerimiz bizim varlığımızın sebebidir. Onlar bizim en kıymetli varlıklarımızdır. Bizi dünyaya getiren, besleyip büy&uumuten anne ve babamızdır. Anne ve babamızın, üzerimizde sayılamayacak kadar çok hakları vardır. Dinimizde Allaha kulluktan sonra en önemli görevlerin başında anne ve babaya saygı göstermek ve onlara iyilik etmek gelmektedir. Kur’&an-ı Kerimde İsrâ Suresinin 23. ve 24. ayetlerinde Allah şöyle demektedir:

وَقَضَى
رَبُّكَ
اَلاَّ
تَعْبُدُوا
اِلاَّ
اِيَّاهُ
وَبِالْوَالِدَيْنِ
اِحْسَانًا
اِمَّا
يَبْلُغَنَّ
عِنْدَكَ
الْكِبَرَ
اَحَدُهُمَا
اَوْ
كِلاَهُمَا
فَلاَ تَقُلْ
لَهُمَا
اُفٍّ وَلاَ

تَنْهَرْهُمَاوَقُلْلَهُمَاقَوْلاًكَرِيمًاوَاخْفِضْلَهُمَاجَنَاحَالذُّلِّمِنَالرَّحْمَةِوَقُلْرَّبِّارْحَمْهُمَاكَمَارَبَّيَانِىصَغِيرًا "Rabbiniz sadece kendisine kulluk etmenizi, anne ve babanıza iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine ö! bile deme. Onları azarlama. İkisine de güz süz süyle. Onları esirgeyerek alçak günüllükle üzerine kanat ger ve Rabbim! Küçüklüğümde onlar beni nasıl yetiştirmişlerse, şimdi de sen onlara üyle rahmet et diyerek dua et." [\[18\]](#) Sevgili Peygamberimiz de bir hadisi şerifte üyle buyurmaktadır. رَغِمَأنفُهُرغمَأنفُهُرغمَأنفُهُ،قيلَمَنْيَارَسُولُاللّهِ؟قال:مَنْأدركَوالدِيهِعندَالكِبرِأوأحَدَهُمَاثمّلميدخلْالجنّةَ "Burnu sürtülsün, burnu sürtülsün, burnu sürtülsün" dedi. "Kimin burnu sürtülsün ey Allah'ın Resulü?" diye sorulunca şu açıklamada bulundu: "Ebeveyninden her ikisinin veya sâdece birinin yaşlılığına ulaştığı halde cennete giremeyenin."[\[19\]](#) Bir başka hadisi şerifte ise رِضىالربِّفيرِضىالْوَالِدِ،وسخطُالربِّفيسخطِالوَالِدِ "Allah'ın rızası babanın rızasından qeçer. Allah'ın memnuniyetsizliği de babanın memnuniyetsizliğinden

geçer."[20] Anne ve babaya saygı konusunda neler yapmalıyız: Anne babamıza daima iyi davranmalıyız. Onları incitecek, zedeleyecek ve davranışlardan kaçınmalıyız. Onlara karşı tatlı dilli ve güzel olmalıyız. Onların deneyimlerinden yararlanmalı, onlara her konuda danışmalıyız. Çocuklarına helal rızık yedirmek için gece gündüz çalışın anne ve babamıza karşı saygısızlıkta bulunmamalıyız. Her anne ve baba, çocuklarının iyi ahlaklı, saygılı ve başarılı olmalarını ister. Bu yüzden onlara karşı saygıda kusur etmemeliyiz. Bıyıklara Saygı Aile bıyıklarimize karşı gösterdiğimiz sevgi ve saygıyı diğer bıyıklarimize de göstermeliyiz. Bıyıklarimize, yılların birikimi ile birikmiş bilgi ve tecrübeye sahiptirler. Onların öğretilerine önem verip, bilgilerine saygı göstermeliyiz. Dinle; bayramlarda ziyaretlerine gidip, onların hayır dualarını almalıyız. Hasta olduklarında ziyaret etmeli geçmiş olsun dileklerimizi iletmeliyiz. Otobüs, tren, vapur gibi toplu ulaşım araçlarında onlara yer vermeli, cadde geçişlerinde onlara yardımcı olmalıyız. Sevgili Peygamberimiz: "Kıyafet, ahlak ve bıyıklarimize de saygı göstermeyen bizden değildir."[21] buyurmuştur. Muhterem kardeşlerim Kıyafet Davranışlar Karşısında Duyarsız Kalmayalım: Allah, bizi şeytanın dâşmanlığına, hile ve aldatmacalarına karşı uyarmıştır; "Şeytan sizin apaçık dâşmanınızdır, öyleyse siz de onu dâşman tanıyın. O kendi taraftarlarını, ancak cehennemliklerden olmaya geçirir.." [22]

"Şeytan onlara vadeder. Onları olmayacak kuruntulara dâşmanlar. Şeytanın kendilerine vadettiği

Kadir HATİPOĞLU

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler